

Bestrijding Duizendknoop

Gemeente Renkum

(Japanse) duizendknoop: een invasieve soort

Invasieve soorten zijn soorten die niet van nature in Nederland voorkomen en vormen een bedreiging voor de Nederlandse planten en dieren. Daarnaast kunnen deze soorten, waaronder de duizendknoop, overlast en economische schade veroorzaken. De (Japanse) duizendknoop (*Fallopia Japonica*) is een vaste plant, die diep wortelt. De plant vormt stevige wortelstokken. In het voorjaar schiet de plant snel de grond uit. De lange holle stengels worden 0,5-3 meter lang en de grote lichtgroene bladeren worden 5-12 cm lang. De stengel is in het begin nog vrij flexibel, maar wordt al snel dikker en krijgt dan rode spikkels. De plant is twee eeuwen terug vanuit Japan geïntroduceerd als tuinplant. Na 1950 is de plant in de Nederlandse natuur terecht gekomen doordat er tuinafval gedumpt is in de natuur.

Hoe is duizendknoop te herkennen?

Met de Japanse duizendknoop (of: Aziatische duizendknoop) vatten wij de drie soorten die in Nederland voorkomen samen. Ook de Sachalinse duizendknoop en de Boheemse duizendknoop rekenen wij onder de Japanse duizendknoop. De verschillen onderling zijn niet groot. Hieronder vindt u de kenmerken van de verschillende soorten.

	Japanse duizendknoop	Boheemse duizendknoop	Sachalinse duizendknoop
	<i>Fallopia japonica</i>	<i>Fallopia x bohémica</i>	<i>Fallopia sachalinensis</i>
Hoogte	1,5 - 2 m	2 - 5 m	3 - 6 m
Bloemen	Witte en in smalle pluimen groeiend vanuit de bovenste hoek tussen stengel en het blad		
			
Bloeitijd	Augustus-september		
			

Onderkant blad	Recht	Recht/zwak hartvorming	Duidelijk hartvorming
Haren blad	Schubvorming	Kort, stijl en driehoekig	Lang en buigzaam
Bladgrootte	10 - 18 cm	15 - 30 cm	25 - 50 cm
Stengels	Rechtopstaande folie stengels met rode spikkels, die zijn opgebouwd uit diverse compartimenten		
Wortels	Dikke, kruipende wortelstokken		
Vruchten	De zaden zijn zwart en glanzend, maar niet altijd aanwezig		

Waarom de duizendknoop bestrijden?

De plant heeft een enorme groeikracht en is in staat zich overal te vestigen. Hij verdringt daarbij andere kruiden en struiken. De plant heeft in Europa nauwelijks natuurlijke vijanden. Insecten vinden het een weinig aantrekkelijk soort (behalve de nectar) en de planten zijn ook niet interessant voor vogels. Kortom: Japanse duizendknoop verdringt alle andere planten en dieren.

Japanse duizendknoop is zelfs in staat om door zwakke plekken in beton, asfalt en metselwerk heen te dringen. Dat kan forse schade opleveren aan gebouwen, wegen, riolen en dijken en daardoor een onveilige situatie veroorzaken. De plant verspreidt zich door middel van de wortelstokken. Een klein deel van de plant kan al weer leiden tot een nieuwe plant. Door werkzaamheden met grond in wegbermen en tuinen heeft de plant zich goed kunnen verspreiden.

Ook in de gemeente Renkum hebben wij op diverse plekken overlast. Er zijn al meer dan 250 vindplaatsen van duizendknoop in onze gemeente gemeld.

Er bestaat nog niet één methode die geschikt is om in alle situaties de plant te bestrijden. Een combinatie van methoden werkt het best en het is vaak een zaak om het langdurig vol te houden. In deze brochure krijgt u een aantal manieren aangereikt hoe u de (Japanse) duizendknoop kunt bestrijden.

Duizendknoop verdringt alles...

.... en kan forse schade opleveren

Wat doet de gemeente Renkum?

Op diverse plekken in de gemeente Renkum komt de Japanse duizendknoop voor. Dé ideale manier om dit onkruid te bestrijden is nog niet gevonden. Gemeente Renkum is in 2015 een proef gestart met de begrazing door Bonte Bentheimer varkens aan de Nico Bovenweg in Oosterbeek. De Bonte Bentheimer is een sterk, vriendelijk varkensras dat in Nederland thuishoort. Door het continu begrazen van het terrein door deze varkens, worden de ondiepe wortels en de bovengrondse delen van de Japanse Duizendknoop weggevreten en los gewroet. De verwachting is dat deze plant hierdoor uitgeput raakt en uiteindelijk afsterft. Japanse duizendknoop staat niet het hoogst op de menukaart van de varkens, maar uiteindelijk smaakt Japanse duizendknoop de varkens ook goed. De ervaringen sinds 2015 zijn dat de begroeiing ieder jaar minder wordt, maar dat de plant niet geheel verdwijnt.

Daarnaast voert de gemeente, vaak samen met de Renkumse Duizendknoopbrigade, een combinatie van methoden uit. Afhankelijk van de locatie vindt bestrijding plaats door maaien, afdekken, uitgraven, uittrekken en begrazen.

De Bentheimer varkens aan de Nico Bovenweg in Oosterbeek

Renkumse Duizendknoopbrigade

In 2017 is op initiatief van inwoners de Renkumse Duizendknoopbrigade opgericht. Deze groep vrijwilligers zet zich in om de uitbreiding van de duizendknoop tegen te gaan. Regelmatig organiseren zij actieve en gezellige werkochtenden en -avonden om samen de duizendknoop uit te trekken of uit te graven. Nieuwe vrijwilligers zijn altijd welkom. Voor meer informatie kunt u een email sturen naar renkumseduizendknoopbrigade@outlook.com. Aan het eind van deze brochure vindt u meer informatie over de brigade.

Hoe kunt ú de duizendknoop bestrijden?

In alle gevallen geldt: voorkomen is beter dan genezen. Dus zo snel mogelijk ingrijpen om te zorgen dat de plant zich niet uitbreidt. En niet te vergeten: dump geen groenafval in de natuur, maar voer het af via de gft-container.

Standplaats melden

Om de duizendknoop te bestrijden is het belangrijk om te weten op welke plaatsen de planten in de gemeente staan. Meld daarom de standplaats van de duizendknoop op de website van de Renkumse Duizendknoopbrigade.

Afgraven

Geheel afgraven van plekken waar duizendknoop voorkomt en vervolgens die plekken weer opvullen met 'schone' grond is een goede optie om van de duizendknoop af te komen.

Nadelen:

De grond moet soms tot wel 3 meter afgegraven worden en tot 1,5 meter vanaf de rand van de planten, omdat duizendknoop een uitgebreid wortelstelsel heeft. Het is dus een kostbare maatregel. Alle wortels moeten erg zorgvuldig verwijderd worden. Proefsleuven kunnen helpen bij het bepalen van de reikwijdte en diepte van de wortels.

Afgemaaide planten worden bij elkaar geharkt

Ook schapen kunnen ingezet worden bij de bestrijding

Chemisch

Bestrijden met chemische middelen kan op verschillende manieren gebeuren: vernevelen op de bladeren, bestrijken van verse snoeiwonden (na afmaaaien) of injecteren in de stengel. Het injecteren in de stengel lijkt het meest effectief, maar is erg arbeidsintensief. Hiervoor wordt glyfosaat (zoals Roundup) gebruikt.

Nadelen:

Het gebruik van chemische middelen staat erg ter discussie en is aan strenge regels gebonden. Lees eerst de gebruiksvorschriften op de verpakking. In verband met de gezondheid voor mens en dier. Voor een effectief resultaat is het raadzaam om een deskundige in te huren.

Afdekken

Hierbij worden de planten afgedekt met dik folie, bijvoorbeeld worteldoek of dik landbouwplastic. Van te voren moeten de oude stengels gemaaid en verwijderd worden, omdat de scherpe stengels het doek kunnen beschadigen. Op het folie wordt een laag van 30 cm grond aangebracht. Dat zorgt ervoor dat het plastic niet zichtbaar is en niet omhoog gedrukt wordt en scheurt. Deze grond kan ingezaaid worden, zodat de grond beter blijft liggen.

Nadelen:

Het folie moet 3 - 5 jaar en misschien wel langer blijven liggen. Daarnaast moet het folie minstens 2 meter vanaf de rand van de planten uitsteken. Dit werkt alleen goed op terreinen waar weinig of geen obstakels staan. Na afloop moet de folie weer verwijderd worden.

Afdekkfolie met minstens 3 jaar blijven liggen

Jonge scheuten van de duizendknoop

Uittrekken

In losse grond en nieuwe locaties zijn de jonge loten met wortels nog makkelijk uit te trekken. Gebruik een spade of spitvork om de wortelkluit los te wrikken. Trek de plant uit wanneer hij zijn maximale hoogte heeft bereikt. Na het verwijderen vindt er vanuit een restje wortel hergroei plaats die eenvoudig uit te trekken is.

Nadelen:

Het is een bewerkelijke, maar wel effectieve methode.

Combinatie afgraven en uittrekken

Bij grote begroeiingen kun je met een graafmachine met puinbak de wortelkluit uit de grond trekken en de overblijvende grond terug plaatsen. Hergroei van de plant is eenvoudig te verwijderen uit de losse grond. Het inzaaien van de grond met een bloemenmengsel belemmert de hergroei van duizendknoop. Deze methode is goedkoper dan alle grond af te graven en effectiever dan alleen uittrekken.

Nadelen:

De methode is enigszins bewerkelijk. Een graafmachine vergt een professionele aanpak.

Maaaien

Maaaien van Japanse duizendknoop is erg onderhoudsintensief. De stengels worden 1 x per 2 weken afgemaaid tot op de grond met een zeis of bosmaaier. Hierdoor investeert de plant in het maken van nieuwe scheuten, en niet in de wortels waardoor de plant op termijn uitgeput raakt.

Nadelen:

Het maaisel moet zorgvuldig opgeruimd en afgevoerd worden. Het afval mag niet op de composthoop terecht komen en het gereedschap moet zorgvuldig schoongemaakt worden om verdere verspreiding te voorkomen. Bekend is dat zelfs een klein deel van de plant gemakkelijk kan uitlopen. Het maaaien moet een lange tijd volgehouden worden (minimaal 3 jaar), maar zelfs dan is de kans aanwezig dat de plant terugkomt.

Begrazen

De jonge scheuten en bladeren van de Japanse duizendknoop zijn eetbaar voor kleine en grote grazers, zoals geiten en schapen. Varkens eten ook de worteldelen op. Deze maatregel is geschikt voor grotere percelen. Door de intensieve begrazing zal de plant op den duur uitgeput raken.

Nadelen:

Alleen de jonge scheuten en bladeren worden gegeten, de oude stengels blijven staan. Begrazing moet dus beginnen voordat de scheuten opkomen. De plant heeft niet de eerste voorkeur van de grazers. Andere planten worden dus eerst opgegeten.

Nieuwe methoden

Veel bedrijven zijn bezig met nieuwe innovatieve methoden om de duizendknoop te bestrijden. Deze bestrijden de plant met stoom, heet water of zelfs elektriciteit.

Nadelen:

Veel van deze methoden zijn nog niet voldoende uitgetest of zijn nog niet voldoende effectief.

Andere invasieve soorten

Er zijn nog meer invasieve planten in Nederland. Voor alle soorten geldt: Voorkomen is beter dan genezen. De planten verspreiden zich vaak razendsnel. Tuinafval niet in de natuur dumpen, voorkomt al veel onheil. Daarnaast is het belangrijk om zo snel mogelijk tot bestrijden te over gaan. Hieronder volgt een aantal soorten die in Nederland worden bestreden.

Reuzenberenklauw

De plant kan wel 4 m hoog worden. Een kleine groep planten kan bestreden

worden door uitsteken (op 15 cm diepte). In andere gevallen zijn maaien of chemisch bestrijden - voorafgaand aan de bloeiperiode - goede methodes.

Reuzenbalsemien

De plant komt voor in bossen, bosranden en uiterwaarden. Heel kort afmaaien net voordat de plant zaad gaat zetten (eind mei- eind juni), levert goede resultaten op bij de bestrijding. Bij een kleinere groep is uittrekken een goede methode.

Amerikaanse vogelkers

Door zijn snelle verspreiding voorkomt hij de groei van de inheemse soorten. Een volwassen boom brengt jaarlijks tienduizenden vruchten voort. Vogels kunnen de zaden over grote afstanden verspreiden. Bestrijden kan via: uittrekken of door ringen en afzetten en vervolgens behandelen met glyfosaat (door een deskundige).

Meer informatie

Renkumse Duizendknoopbrigade

De Renkumse Duizendknoopbrigade is een vrijwilligersgroep die gezamenlijk de duizendknoop in de gemeente Renkum bestrijdt. Hier kunt u ook uw vindplaats van de duizendknoop melden, zodat effectieve bestrijding plaats kan vinden.

<https://landschapsbeheergelderland.nl/duizendknoopbrigade/>

Kennisbundeling

Website van Stichting Probos over de (professionele) bestrijding van de duizendknoop in Nederland
www.bestrijdingduizendknoop.nl

Nederlands Voedsel- en Warenautoriteit

Informatie van de NVWA: <https://www.nvwa.nl/documenten/plant/planten-in-de-natuur/exoten/risicobeoordelingen/factsheet-japanse-duizendknoop>

Wageningen Universiteit en Research

Informatie van de WUR: <https://www.wur.nl/nl/artikel/Japanse-duizendknoop-Wat-kun-je-eraan-doen.htm>

Gemeente Renkum

https://www.renkum.nl/Inwoners/Wonen_en_leven/Planten_en_dieren/Bestrijding_Japanse_duizendknoop

Dit is een uitgave van de gemeente Renkum, Team Beheer Openbare Ruimte
Generaal Urquhartlaan 4 - 6861 GG Oosterbeek - Telefoon: (026) 33 48 111
E-mail: info@renkum.nl - Internet: www.renkum.nl - Tweede druk, april 2019

Gemeente Renkum